ESIMESE ASTME KOHTU OTSUS (neljas koda)

30. september 2004 *

Kohtuasjas T-313/02,

David Meca-Medina, elukoht Barcelona (Hispaania),

Igor Majcen, elukoht Ljubljana (Sloveenia),

esindaja: advokaat J.-L. Dupont,

hagejad,

versus

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: O. Beynet ja A. Bouquet, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

keda toetab

Soome Vabariik, esindaja: T. Pynnä, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

mille esemeks on nõue tühistada komisjoni 1. augusti 2002. aasta otsus, millega jäeti rahuldamata hagejate poolt Rahvusvahelise Olümpiakomitee (ROK) peale esitatud kaebus, milles paluti tuvastada viimase poolt vastu võetud ja Rahvusvahelise Ujumisföderatsiooni (FINA) poolt rakendatud teatud reeglite ja dopingukontrolli toimingute vastuolu ühenduse konkurentsieeskirjade ja teenuste osutamise vabadusega (asi COMP/38158 — Meca-Medina ja Majcen/ROK),

EUROOPA ÜHENDUSTE ESIMESE ASTME KOHUS
(neljas koda),

koosseisus: koja esimees H. Legal, kohtunikud V. Tiili ja M. Vilaras,

kohtusekretär: vanemametnik J. Palacio González,

arvestades kirjalikus menetluses ja 21. aprilli 2004. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

otsuse

Õiguslik ja faktiline raamistik

1 Rahvusvaheline Olümpiakomitee (edaspidi „ROK") on olümpialiikumise kõrgeim organ, mille alla kuuluvad erinevad rahvusvahelised spordiföderatsioonid, muu hulgas ka Rahvusvaheline Ujumisföderatsioon (edaspidi „FINA").

2 FINA rakendab oma Doping Control Rules'iga (dopingukontrolli reeglid, mis kehtisid käesoleva kohtuasja asjaolude toimumise ajal, edaspidi „DC") olümpialiikumise dopinguvastast koodeksit ujumise alal. DC reeglis 1.2a on doping defineeritud kui „rikkumine, mille puhul leitakse võistleja kehavedelikus või -kudedes keelatud ainet" [mitteametlik tõlge]. See määratlus vastab eespool nimetatud dopinguvastase koodeksi artikli 2 lõikele 2, milles doping on määratletud kui „sportlase kehas keelatud aine olemasolu, sellise aine või keelatud meetodi kasutamise tuvastamine" [mitteametlik tõlge].

3 Nandroloon ja selle metaboliidid norandrosteroon (NA) ja noretikolanoloon (NE) (edaspidi kõigi kohta „nandroloon") on keelatud anaboolsed ained. ROK-i ja FINA akrediteeritud 27 laboratooriumi praktika kohaselt ja võttes arvesse nandrolooni võimalikku endogeenset ja seega mitte süülist teket, kvalifitseeritakse selle aine olemasolu meessoost sportlase kehas dopinguna ainult juhul, kui nandrolooni sisaldus uriinis on üle kahe nanogrammi (ng) milliliitri (ml) kohta.

4 DC reegel 9.2a nõuab, et esmakordse anaboolse aine dopingu eest määratakse sportlasele vähemalt nelja-aastane võistluskeeld; DC reegli 9.2 viimase lause ja reeglite 9.3 ja 9.10 kohaselt võib seda karistust vähendada, kui sportlane tõendab, et ta ei ole teadlikult keelatud ainet kasutanud või kuidas nimetatud aine ilma temapoolse hooletuseta sattus tema kehasse.

5 Karistuse määrab FINA Doping Panel (dopingukomitee), kelle otsuste peale võib DC reegli 8.9 kohaselt edasi kaevata Lausanne'is asuvasse Spordi Vahekohtusse (edaspidi „CAS"), mida rahastab ja haldab ROK-ist sõltumatu Rahvusvaheline Spordiarbitraaži Nõukogu (edaspidi „CIAS").

6 CAS-i otsuste peale võib esitada kaebuse Šveitsi föderaalkohtusse, mis on pädev läbi vaatama Šveitsis langetatud rahvusvaheliste vahekohtute otsuseid.

7 Hagejad on kaks elukutselist sportlast, kes tegelevad pikamaaujumisega, mis võrdub veespordi maratoniga.

8 Salvador de Bahias (Brasiilia) toimunud pikamaaujumise maailmameistrivõistlustel, kus hagejad said esimese ja teise koha, tehti 31. jaanuaril 1999 dopingukontroll, milles hagejate nandrolooni testi tulemus oli positiivne. D. Meca-Medinal mõõdeti ainet 9,7 ng/ml ja I. Majcenil 3,9 ng/ml.

9 FINA Doping Panel tegi 8. augustil 1999 otsuse, millega hagejatele määrati nelja-aastane võistluskeeld.

10 Hagejad esitasid selle otsuse peale kaebuse, kuid CAS kinnitas 29. veebruari 2000. aasta otsuses võistluskeelu määramist.

11 Jaanuaris 2000 selgus teaduslike katsete alusel, et nandrolooni metaboliidid võivad inimorganismis ka lubatust suuremas koguses ise tekkida endogeenselt teatud toiduainete, näiteks kastreerimata kuldi liha söömisel.

12 Selle tagajärjel leppisid FINA ja hagejad 20. aprilli 2000. aasta vahekohtu kokkuleppega kokku, et asi esitatakse CAS-ile uuesti läbivaatamiseks.

13 23. mai 2001. aasta vahekohtu otsusega vähendas CAS hagejate võistluskeeldu kahele aastale.

14 Selle vahekohtu otsuse peale hagejad Šveitsi föderaalkohtusse kaebust ei esitanud.

15 30. mai 2001. aasta kirjaga esitasid hagejad nõukogu 6. veebruari 1962. aasta määruse nr 17, esimene määrus asutamislepingu artiklite 85 [EÜ artikkel 81] ja 86 [EÜ artikkel 82] rakendamise kohta (EÜT 1962, 13, lk 204), artikli 3 alusel komisjonile kaebuse, leides, et rikutud on EÜ artiklit 81 ja/või artiklit 82.

16 Oma kaebuses on hagejad vaidlustanud ROK-i vastuvõetud ja FINA poolt rakendatud teatud reeglite ja dopingukontrolli toimingute vastavuse ühenduse konkurentsieeskirjadele ja teenuste osutamise vabadusele. Esiteks kujutab lubatud piirmäära 2 ng/ml kehtestamine endast ROK-i ja tema poolt akrediteeritud 27 laboratooriumi kooskõlastatud tegevust. Teaduslikult on see piirmäär halvasti põhjendatud ning võib kaasa tuua süütute või lihtsalt hooletute sportlaste kõrvaldamise. Hagejate puhul võib lubatud piirmäära ületamine tuleneda kastreerimata kuldi liha sisaldava toidu söömisest. Selle piirmäära konkurentsi kahjustavat mõju tugevdab ka objektiivse vastutuselevõtmise korra kehtestamine ROK-i poolt ning see, et spordialaste vaidluste lahendamiseks vahekohtuna loodud instantsid (CAS ja CIAS) ei ole ROK-ist piisavalt sõltumatud.

17 Nimetatud kaebuse kohaselt toob nende reeglite (edaspidi ilma täpsema eristuseta „vaidlusalused dopinguvastased reeglid") kohaldamine kaasa sportlaste majanduslike vabaduste rikkumise, mis on tagatud eelkõige EÜ artikliga 49, ning konkurentsiõiguses nende õiguste rikkumise, millele sportlased võivad tugineda EÜ artiklite 81 ja 82 alusel.

18 8. märtsi 2002. aasta kirjaga teatas komisjon hagejatele komisjoni 22. detsembri 1998. aasta määruse (EÜ) nr 2842/98 poolte ärakuulamise kohta teatavates EÜ asutamislepingu artiklite [81] ja [82] alusel algatatud menetlustes (EÜT L 354, lk 18), artikli 6 kohaselt oma otsust põhjendades, et tal ei ole alust nende kaebust rahuldada.

19 Hagejad saatsid 11. aprilli 2002. aasta kirjaga komisjonile oma seisukohad komisjoni 8. märtsi 2002. aasta kirja kohta.

20 1. augusti 2002. aasta otsusega (edaspidi „vaidlustatud otsus") jättis komisjon hagejate kaebuse rahuldamata, olles eelnevalt analüüsinud vaidlusaluseid dopinguvastaseid reegleid konkurentsiõiguse kriteeriumide alusel ning jõudnud järeldusele, et nendele reeglitele ei laiene EÜ artiklites 81 ja 82 sätestatud keeld (vaidlustatud otsuse punktid 33–70).

Menetlus ja poolte nõuded

21 Hagejad esitasid käesoleva menetluse algatamiseks hagiavalduse, mis saabus Esimese Astme Kohtu kantseleisse 11. oktoobril 2002.

22 Samal päeval esitasid hagejad eraldi dokumendiga Esimese Astme Kohtu kodukorra artikli 76a alusel taotluse kohtuasja lahendamiseks kiirendatud menetluses. Selle taotluse, millele komisjon oma 25. oktoobri 2002. aasta Esimese Astme Kohtu kantseleisse esitatud märkustes vastu vaidles, jättis Esimese Astme Kohus rahuldamata.

23 Soome Vabariik esitas 24. jaanuaril 2003 Esimese Astme Kohtu kantseleisse avalduse menetlusse astumiseks komisjoni nõuete toetuseks. Esimese Astme Kohtu neljanda koja esimees andis 25. veebruari 2003. aasta määrusega menetlusse astumise loa. Menetlusse astuja esitas oma seisukohad 7. aprillil 2003.

24 Ettekandja-kohtuniku ettekande põhjal otsustas Esimese Astme Kohus (neljas koda) avada suulise menetluse.

25 Hagejad ja kostja ilmusid 21. aprilli 2004. aasta kohtuistungile ning esitasid oma kohtukõned ja vastasid Esimese Astme Kohtu esitatud küsimustele. Menetlusse astuja kohtuistungile ei ilmunud ning see märgiti kohtuistungi protokolli.

26 Hagejad paluvad Esimese Astme Kohtul vaidlustatud otsus tühistada.

27 Komisjon palub Esimese Astme Kohtul:

— jätta hagi rahuldamata;

— mõista kohtukulud välja hagejatelt.

28 Soome Vabariik palub Esimese Astme Kohtul jätta hagi rahuldamata.

Õiguslik käsitlus

Poolte argumendid

29 Hagejad esitasid oma hagi toetuseks kolm väidet.

30 Esimese väite kohaselt on komisjon teinud ilmse õigusliku ja faktilise hindamisvea, leides, et ROK ei ole ettevõtja ühenduse kohtupraktika tähenduses.

31 Teise väite kohaselt on komisjon teinud ilmse õigusliku ja faktilise hindamisvea, kuna ta on asunud seisukohale, et vaidlusalustest dopinguvastastest reeglitest tulenev sportlaste vabaduse piiramine ei ole konkurentsipiirang EÜ artikli 81 tähenduses seepärast, et see on lahutamatult seotud spordivõistluste korraldamise ning nõuetekohase toimumisega ega lähe kaugemale sellest, mis on vajalik dopinguvastase võitluse eesmärgi saavutamiseks. Komisjon on vääralt kohaldanud Euroopa Kohtu 19. veebruari 2002. aasta otsuses kohtuasjas C-309/99: Wouters jt (EKL 2002, lk I-1577, edaspidi „Woutersi kohtuotsus") määratletud kriteeriume.

32 Hagejate kolmanda väite kohaselt on komisjon teinud ilmse õigusliku ja faktilise hindamisvea, märkides vaidlustatud otsuse punktis 71: „Kaebuses puuduvad asjaolud, mille alusel saaks järeldada, et liikmesriik või assotsieerunud riik on rikkunud EÜ artiklit 49. Ükski asjaolu ei viita liikmesriigi ametiasutuse vastutusele õigusaktide vastuvõtmise eest, mis võivad rikkuda teenuste osutamise vabadust."

33 Komisjon leiab esiteks, et hagi on ilmselgelt põhjendamatu, kuna vaidlustab kunstlikult konkurentsiõigusest tuletatud alustel spordialase karistuse ning dopinguvastase võitluse teaduslikud kriteeriumid; seejärel aga kolme tühistamisväite ümberlükkamise käigus õigustab vaidlustatud otsuses tehtud analüüsi. Komisjon on arvamusel, et ta on vaidlustatud otsuse punktis 37 märkinud, et ROK-i võib käsitleda ettevõtjana, ning ta lisab, et ROK-i võib olümpialiikumise raames pidada rahvuslike ja rahvusvaheliste ettevõtjate ühenduste liiduks. Peale selle on komisjon vaidlustatud otsuse punktides 55, 70 ja 72 õigusega asunud seisukohale, et vaidlusalustele dopinguvastastele reeglitele ei laiene EÜ artikli 81 lõikes 1 ning EÜ artiklis 82 sätestatud keeld ning komisjon ei ole rikkunud Woutersi kohtuotsuses määratletud kriteeriume. Lõpuks on komisjon õigusega lükanud kaebuse tagasi EÜ artikli 49

rikkumist väitvas osas, kuna kaebuses puuduvad asjaolud, mille alusel saaks järeldada, et liikmesriik või assotsieerunud riik on seda rikkunud (vaidlustatud otsuse punkt 71).

34 Soome Vabariik on seisukohal, et sporti võib käsitleda kahest vaatepunktist: esiteks sportlik tegevus selle sõna otseses mõttes, millel on ühiskondlik, ühendav ja kultuuriline roll, ning teiseks spordiga seotud majandustegevus. Euroopa Kohus on kinnitanud, et sport kuulub ühenduse õiguse kohaldamisalasse ainult EÜ artikli 2 tähenduses majandustegevuse osana (Euroopa Kohtu 12. detsembri 1974. aasta otsus kohtuasjas 36/74: Walrave ja Koch, EKL 1974, lk 1405, edaspidi „kohtuotsus Walrave", punkt 8; 15. detsembri 1995. aasta otsus kohtuasjas C-415/93: Bosman, EKL 1995, lk I-4921, edaspidi „kohtuotsus Bosman", punkt 73, ja 11. aprilli 2000. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-51/96 ja C-191/97: Deliège, EKL 2000, lk I-2549, edaspidi „kohtuotsus Deliège", punkt 41). Otseses mõttes sportlikule tegevusele ning sellega lahutamatult seotud eeskirjadele, mille hulka kuuluvad ka dopinguvastased reeglid, ei laiene ühenduse konkurentsiõigus. Seepärast ei saa Esimese Astme Kohus tunnistada käesolevat hagi vastuvõetavaks, ilma nõrgestamata rahvusvahelist dopinguvastase võitluse süsteemi ja seega neid väärtusi, mida spordiorganisatsioon soovib edendada.

Esimese Astme Kohtu hinnang

35 Käesolevas hagis, millega soovitakse tühistada EÜ artiklite 81 ja 82 alusel esitatud kaebuse rahuldamata jätmise otsus, on sisuliselt esitatud küsimus, kas teenuste osutamise vabadust sätestava EÜ artikli 49 alusel saab vaidlustada dopinguvastaseid reegleid ja millised tagajärjed sellel võivad olla ühenduse konkurentsiõigusest lähtudes.

36 Antud küsimusele vastamiseks, millest sõltub hagi suhtes tehtav otsus, ning poolte väidetele ja argumentidele vastamiseks on vaja määratleda vaidlusaluste dopinguvastaste reeglite iseloom ja sisu, arvestades Euroopa Kohtu praktikat, mis käsitleb EÜ asutamislepingu majanduslikke vabadusi, eelkõige töötajate vaba liikumist, teenuste osutamise vabadust ning konkurentsi käsitlevate õigusnormide laienemist spordialastele reeglitele.

Majanduslikke vabadusi käsitlevate EÜ asutamislepingu sätete laienemine spordialastele reeglitele

37 Kõigepealt tuleb meenutada, et Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt ja ühenduse eesmärke arvestades kuulub spordiga tegelemine ühenduse õiguse kohaldamisalasse ainult osas, milles see kujutab endast majandustegevust EÜ artikli 2 tähenduses (Euroopa Kohtu otsus Walrave, punkt 4; 14. juuli 1976. aasta otsus kohtuasjas 13/76: Donà, EKL 1976, lk 1333, edaspidi „kohtuotsus Donà", punkt 12; kohtuotsused Bosman, punkt 73, ja Deliège, punkt 41, ning 13. aprilli 2000. aasta otsus kohtuasjas C-176/96: Lehtonen ja Castors Braine, EKL 2000, lk I-2681, edaspidi „kohtuotsus Lehtonen", punkt 32). Lisaks on Euroopa Kohus tunnistanud, et spordil on ühenduses märkimisväärne ühiskondlik tähendus (kohtuotsused Bosman, punkt 106, ja Deliège, punkt 41).

38 Nimetatud kohtupraktikat kinnitab ka deklaratsioon nr 29 spordi kohta, mis on lisatud Amsterdami lepingu teksti heaks kiitnud konverentsi lõppaktile ning rõhutab spordi ühiskondlikku tähtsust ja kutsub Euroopa Liidu institutsioone üles pöörama muuhulgas erilist tähelepanu harrastusspordi iseärasustele. Nimetatud deklaratsioon on kõnealuse kohtupraktikaga kooskõlas, käsitledes eelkõige olukordi, kus spordiga tegelemine kujutab endast majandustegevust (kohtuotsus Deliège, punkt 42).

39 Kui sportlik tegevus kujutab endast tasustatud tööd või tasulise teenuse osutamist, kuulub see vastavalt konkreetsele juhtumile EÜ artikli 39 ja järgnevate artiklite või EÜ artikli 49 ja järgnevate artiklite kohaldamisalasse (kohtuotsused Walrave, punkt 5, Donà, punktid 12 ja 13, ning Bosman, punkt 73).

40 Euroopa Kohtu hinnangu kohaselt laienevad nendes asutamislepingu sätetes sisalduvad keelud spordialastele reeglitele, mis on seotud sportliku tegevuse majandusliku küljega. Selles kontekstis on Euroopa Kohus otsustanud, et nimetatud asutamislepingu sätted ja nendes sisalduvad keelud laienevad sellistele reeglitele, mis näevad elukutseliste sportlastele üleminekul ühest klubist teise ette tasu maksmise (üleminekuklauslid), mis piiravad teise liikmesriigi kodakondsusega elukutseliste sportlaste arvu, kellel on lubatud klubi eest mängida (reeglid klubimeeskondade koosseisu kohta), või mis võimaldavad teistest liikmesriikidest pärit mängijate üleminekut ainult kitsalt piiritletud päevadel ilma objektiivsete, ainult spordist kui sellisest või mängijate olukorra erisustest tulenevate põhjusteta (klauslid üleminekupäevade kohta) (vt vastavalt kohtuotsus Bosman, punktid 114 ja 137, kohtuotsus Lehtonen, punkt 60, ja Euroopa Kohtu 8. mai 2003. aasta otsus kohtuasjas C-438/00: Deutscher Handballbund, EKL 2003, lk I-4135, edaspidi „kohtuotsus Kolpak", punktid 56–58).

41 Seevastu ei laiene asutamislepingu nendes sätetes sisalduvad keelud puhtalt spordialastele eeskirjadele, s.t ainult spordialaseid küsimusi käsitlevatele eeskirjadele, mis ei ole seotud majandustegevusega (kohtuotsus Walrave, punkt 8). Need eeskirjad, mis on seotud spordiürituste erilise iseloomuga ning antud nende raames, on tegelikult lahutamatult seotud spordivõistluste korraldamise ning nõuetekohase toimumisega ning neid ei saa käsitleda piirangutena töötajate vaba liikumist ning teenuste osutamise vabadust kehtestavatele ühenduse sätetele. Neil asjaoludel on otsustatud, et puhtalt spordialased reeglid, millele loomu poolest ei laiene EÜ artiklid 39 ja 49, on need, mis reguleerivad rahvusmeeskondade koosseisu (kohtuotsused Walrave, punkt 8, ja Donà, punkt 14) või on seotud spordiliitude poolt kõrgetasemelistel rahvusvahelistel võistlustel osaleda võivate sportlaste valimisega (kohtuotsus Deliège, punkt 64). Nimetatud eeskirjade hulka kuuluvad

ka kitsamas mõttes „mängureeglid", nagu need, mis määravad kindlaks mängude pikkuse või väljakul olevate mängijate arvu, kuna sport saab olemas olla ja seda saab harrastada ainult teatud reegleid arvestades. Nimetatud asutamislepingu sätete kohaldamisala piirang ei tohi siiski ulatuda kaugemale, kui nõuab selle eesmärk (kohtuotsused Walrave, punkt 9, Donà, punkt 15, Bosman, punktid 76 ja 127, Deliège, punkt 43, ja Lehtonen, punkt 34).

42 Tuleb rõhutada, et eespool nimetatud otsustes ei pidanud Euroopa Kohus langetama otsust selle kohta, kas vaidlusalustele spordialastele reeglitele tuleb kohaldada asutamislepingu konkurentsialaseid sätteid (vt selle kohta kohtuotsused Bosman, punkt 138, Deliège, punktid 36–40, ja Lehtonen, punkt 28). Samas kehtivad kohtupraktikas välja arendatud põhimõtted isikute ja teenuste vaba liikumisega seotud ühenduse õigusnormide spordialastele eeskirjadele kohaldamise kohta ka konkurentsialastele asutamislepingu sätetele. Euroopa Kohus on seisukohal, et kuna puhtalt spordialased eeskirjad ei ole seotud majandustegevusega, siis ei laiene neile ka EÜ artiklid 39 ja 49, mis tähendab ühtlasi, et need ei ole seotud majanduslike konkurentsisuhetega ega kuulu siis ka EÜ artiklite 81 ja 82 kohaldamisalasse. Seevastu eeskirjadele, mis on küll spordi valdkonnas vastu võetud, kuid ei ole ainult spordialased, vaid on seotud spordiga kaasneva majandusliku küljega, laienevad nii EÜ artiklid 39 ja 49 kui ka EÜ artiklid 81 ja 82 ning seega võivad need riivata ka nimetatud sätetega tagatud vabadusi (vt selle kohta kohtujurist Lenzi ettepanek Bosmani kohtuasjas, EKL 1995, lk I-4930, punktid 253–286, eelkõige punktid 262, 277 ja 278, kohtujurist Cosmas' ettepanek Deliège'i kohtuasjas, EKL 2000, lk I-2553, punktid 103–112, ja kohtujurist Alberi ettepanek Lehtoneni kohtuasjas, EKL 2000, lk I-2685, punktid 110 ja 115) ja olla EÜ artiklitest 81 ja 82 tuleneva menetluse esemeks.

43 Nendel kaalutlustel tuleb määratleda dopinguvastaste õigusnormide ning käesolevas asjas vaidlusaluste dopinguvastaste reeglite iseloom.

Vaidlusaluste dopinguvastaste reeglite iseloom

44 Tuleb rõhutada, et kuigi kõrgetasemeline sport on suurel määral muutunud majandustegevuseks, puudub dopinguvastasel võitlusel majanduslik eesmärk. Dopinguvastase võitluse eesmärk on esiteks säilitada sportlikku vaimu (*fair play*), ilma milleta ei ole ei harrastus- ega elukutseline sport enam sport. Juba üksi see täielikult ühiskondlik eesmärk õigustab dopinguvastast võitlust. Teiseks, kuna dopinguainetel on negatiivne füsioloogiline mõju, on dopinguvastase võitluse eesmärgiks säilitada sportlaste tervist. Seega kuulub dopingu tarvitamise keeld *fair play* nõude erilise väljendusena sportliku mängu tähtsaimate reeglite hulka.

45 Lisaks tuleb märkida, et spordi harrastamine on oma loomu poolest tasuta, mittemajanduslik tegevus ka siis, kui sportlane on elukutseline. Teiste sõnadega kehtivad dopingukeeld ning dopinguvastased eeskirjad ainult spordi mittemajandusliku mõõtme puhul, mis kujutab endast spordi olemust, ja seda isegi siis, kui sporti teeb elukutseline sportlane.

46 Neid kaalutlusi kajastavad ka ühenduse 1. detsembri 1999. aasta tugiplaan võitluseks dopingu kasutamise vastu spordis (KOM(1999) 643 lõplik), mille kohaselt „sümboliseerib" doping „vastandit spordile ning selle kehastatavatele väärtustele", komisjoni 29. septembri 1998. aasta töödokument pealkirjaga „Ühenduse spordialase tegevuse areng ning perspektiivid", milles on märgitud, et „spordil on ühiskonnas moraali tugevdav roll seoses väärtustega nagu *fair play*, solidaarsus, aus konkurents [ja] meeskondlik vaim", ning komisjoni 10. detsembri 1999. aasta aruanne Euroopa Ülemkogule, mis käsitles olemasolevate spordistruktuuride kaitset ja spordi ühiskondliku funktsiooni säilitamist ühenduse raames (KOM(1999) 644 lõplik, mida nimetatakse ka „Helsingi aruanne"), mille kohaselt on „[s]pordiga lahutamatult seotud reeglid esiteks „mängureeglid" ja „[n]ende reeglite eesmärk ei ole konkurentsi kahjustamine" [mitteametlik tõlge].

47 Eelnevat arvestades tuleb asuda seisukohale, et dopingu keelustamine tugineb puhtalt spordialastele kaalutlustele ega ole seega seotud majanduslike kaalutlustega. Kohtupraktika ning käesoleva otsuse punktides 37–42 esitatud kaalutluste alusel tuleneb nimetatud seisukohast, et dopinguvastase võitluse eeskirjad ei kuulu asutamislepingu majanduslikke vabadusi tagavate sätete, eelkõige EÜ artiklite 49, 81 ja 82 kohaldamisalasse, samuti nagu ei kuulu sellesse kohtuotsustes Walrave, Donà ja Deliège Euroopa Kohtu käsitletud normid. Nimelt on dopinguvastased eeskirjad spordi kui sellisega tihedalt seotud.

48 Käesolevas asjas on Esimese Astme Kohus seisukohal, et sama järeldus kehtib ka vaidlusaluste dopinguvastaste reeglite kohta.

49 Esiteks on toimiku põhjal selge, et vaidlusaluste dopinguvastaste reeglite eesmärk ei ole mingil juhul diskrimineeriv. Eelkõige ei ole hagejad toonud esile seda, et eespool käesoleva otsuse punktis 3 nimetatud piirmäära oleks selektiivselt kohaldatud teatud sportlaste või sportlaste grupi võistlustelt kõrvaldamiseks, pigem vastupidi. Sellise diskrimineerimise korral ei saaks kõnealuste reeglitega seoses rakendada Euroopa Kohtu poolt tunnustatud piirangut, mille kohaselt ei laiene puhtalt spordialastele eeskirjadele asutamislepingu majandusvabadusi tagavad sätted (kohtuotsus Walrave, punkt 9). Nimelt ulatuks antud piirang sellisel juhul kaugemale oma eesmärgist, milleks on „ülla võistluse ning teiste sportlike ideaalide" säilitamine (kohtujurist Cosmas' ettepanek eespool viidatud Deliège'i kohtuasjas, punktid 50 ja 74). Niisugustele reeglitele laieneksid seega asutamislepingu majandusvabadusi tagavad sätted ja nende rikkumist võib esineda; komisjon peaks sellise rikkumise tuvastama ning juhul, kui vaidlusalused reeglid rikuvad konkurentsiõiguse sätteid, karistama selle eest EÜ artiklite 81 ja 82 alusel algatatud menetluses.

50 Teiseks on Esimese Astme Kohus seisukohal, et hagejate argumendid, millega nad püüdsid kahest erinevast aspektist väita, et vaidlusalused dopinguvastased reeglid ei ole puhtalt spordialased, ei ole veenvad.

51 Esimesena väidavad hagejad, et vaidlusalused dopinguvastased reeglid rikuvad nende majanduslikke vabadusi, kuna neil on hagejatele majanduslik mõju.

52 Selline argument, mille kohaselt ei saa reeglid olla puhtalt spordialased juhul, kui neil on majanduslik mõju, on vastuolus Euroopa Kohtu kohtupraktikaga.

53 Just seepärast, et esiteks mõjutavad spordialased reeglid elukutselisi sportlasi ja teiseks peavad mõned sportlased neid reegleid liiga kaugeleulatuvateks, tekivad vaidlused ning küsimus, kas nimetatud reeglid on puhtalt spordialased (nii oli see kohtuotsustes Walrave, Deliège ja Donà käsitletud reeglitega) või hõlmavad need ka sportliku tegevuse majanduslikku mõõdet (nii oli see kohtuotsustes Bosman, Lehtonen ja Kolpak käsitletud reeglitega).

54 Hagejad märkisid esimesest aspektist lähtudes eelkõige kohtuistungi ajal, et oma väidetavalt liiga kaugeleulatuva iseloomu tõttu rikuvad vaidlusalused dopinguvastased reeglid sportlaste asutamislepinguga tagatud majanduslikke vabadusi. Teiste sõnadega on need muidu mittediskrimineerivad reeglid osas, milles need on liiga kaugeleulatuvad, ning just sel põhjusel muutunud millekski enamaks kui dopinguvastasteks reegliteks ja järelikult minetanud oma puhtalt spordialase iseloomu.

55 Selle argumentatsiooniga ei saa nõustuda. On ju selge, et vaidlusalused reeglid on oma loomu poolest dopinguvastased. Eelkõige puudub neil diskrimineeriv eesmärk. Järelikult, isegi kui eeldada, et need on liiga kaugeleulatuvad, ei mineta need seetõttu oma puhtalt spordialast iseloomu ning nende õiguspärasus ei satu sõltuvusse hinnangu andmisest konkurentsiõiguse majanduslike kriteeriumide alusel, kuna

need ei ületa oma dopinguvastase võitluse ning sportliku vaimu säilitamise eesmärki. Lisaks tunnistavad ka hagejad ise, et nimetatud eesmärgi poole püüdlemine on legitiimne.

56 Teisest aspektist leiavad hagejad oma hagiavalduses, et vaidlusaluste dopinguvastaste reeglite vastuvõtmise ajendiks ei ole ainult altruistlikud ja tervisega seotud kaalutlused, vaid ROK-ile omased majanduslikud kaalutlused ja eelkõige põhimõtteliselt legitiimne mure, et dopingutega seotud skandaalid ei vähendaks olümpiamängude majanduslikku potentsiaali. Kuivõrd selle argumendi eesmärk on viidata vaidlusaluste dopinguvastaste reeglite mitte ainult spordialasele iseloomule, tuleb see argument tagasi lükata.

57 Asjaolu, et ROK-il võis vaidlusaluste dopinguvastaste reeglite kehtestamise ajal olla ka hagejate endi sõnul legitiimne mure säilitada olümpiamängude majanduslikku potentsiaali, ei too iseenesest kaasa nende reeglite puhtalt spordialase iseloomu kadumist.

58 Isegi kui oleks tõendatud — mida aga ei ole tehtud —, et ROK on tegutsenud ainult majanduslikke huve silmas pidades, on põhjust eeldada, et lubatud piirmäära kehtestamisel on ta võtnud aluseks teaduslikult kõige põhjendatuma piirmäära. Tuleb arvestada ka, et ROK-il on majanduslik huvi, et dopinguvastased reeglid oleksid teaduslikult võimalikult täpsed, selleks et tagada parim spordivõistluste tase ja seega meedia huvi ning vältida süütute sportlaste süstemaatilisest võistlustelt kõrvaldamisest tekkida võivaid skandaale.

59 Järelikult pole hagejate argument, et liiga madala lubatud piirmäära kindlaksmääramine on kooskõlas ROK-i majanduslike huvidega, ei asjakohane ega veenev ning tuleb tagasi lükata.

60 Vaidlustatud otsuse suhtes leiab Esimese Astme Kohus, et nimetatud otsuse punktis 72 sisalduv komisjoni järeldus, mille kohaselt „vaidlusalustele reeglitele ja tavale ei laiene [EÜ] artiklites 81 ja 82 sätestatud keeld", on õige.

61 Selle järelduseni jõudmiseks märkis komisjon vaidlustatud otsuse punktis 40, et hindamaks, kas vaidlusalused dopinguvastased reeglid on EÜ artikliga 81 kooskõlas, tuleb kindlaks teha, kas nende rakendamise õiguslikus ja majanduslikus kontekstis oli nende esemeks konkurentsi piiramine või mõjusid nad konkurentsi piiravalt, ning jõudis järeldusele, et nimetatud reeglite esemeks ei olnud konkurentsi piiramine. Komisjoni arvamuse kohaselt on tegemist vaid dopinguvastase võitluse vahenditega, mille ainus eesmärk on tagada nende sportlaste väljaselgitamine ning karistamine, kelle käitumine rikub nende kohustusi seoses keelatud ainete ning meetodite kasutamisega (vaidlustatud otsuse punkt 41). Seoses mõjuga konkurentsile leidis komisjon, et vaidlusalused dopinguvastased reeglid võivad mõjuda ka sportlaste tegevusvabadust piiravalt, kuid selline piirang ei pea tingimata olema konkurentsi piirang EÜ artikli 81 tähenduses, kuna see võib olla lahutamatult seotud spordivõistluste korraldamise ning nõuetekohase toimumisega (vaidlustatud otsuse punkt 42). Woutersi kohtuotsusele tugineva analüüsi järel jõuab komisjon vaidlustatud otsuses järeldusele, et vaidlusalused dopinguvased reeglid on tihedalt seotud spordivõistluse nõuetekohase toimumisega, et nad on vajalikud tõhusaks dopinguvastaseks võitluseks ning et sportlaste tegevusvabaduse piiramine ei ületa seda, mis on antud eesmärgi saavutamiseks vajalik. Järelikult ei laiene kõnealustele reeglitele komisjoni arvates EÜ artiklis 81 sätestatud keeld (vaidlustatud otsuse punkt 55).

62 Kohtuistungil Esimese Astme Kohtu küsimusele vastates täpsustas komisjon, et vaidlustatud otsus tugineb eespool punktides 37 ja 41 viidatud kohtuotsustele Walrave, Donà ja Deliège ning seega vaidlusaluste dopinguvastaste reeglite puhtalt spordialasele iseloomule. Ta lisas, et kuigi vaidlusalused dopinguvastased reeglid on puhtalt spordialased, andis ta neile „teise võimalusena" või „täiendavalt" siiski hinnangu ka konkurentsiõiguse alusel vastavalt Woutersi kohtuotsuses väljatöötatud

analüüsimeetodile. Komisjon soovis seejuures eelkõige kindlaks teha, kas vaidlusalused dopinguvastased reeglid ei ole diskrimineerivad.

63 Viimase punktiga seoses meenutab Esimese Astme Kohus, et kaebuses ei olnud välja toodud asjaolu, et vaidlusalused dopinguvastased reeglid on diskrimineerivad. Vastupidi, oli selge, et neid rakendatakse kõigile sportlastele. See ilmselge asjaolu on ka vaidlustatud otsuse aluseks ning punktis 50 seda ainult mainitakse.

64 Seoses üldisema küsimusega, kas komisjon pidi — tema enda sõnu kasutades — „teise võimalusena" või „täiendavalt" analüüsima vaidlusaluseid dopinguvastaseid reegleid konkurentsiõigusega seoses, leiab Esimese Astme Kohus, et selline hindamine ei olnud puhtalt spordialaste eeskirjade puhul ning arvestades kohtuotsuseid Walrave, Donà ja Deliège tõepoolest vajalik.

65 Lisaks tuleb märkida, et käesolev kohtuasi erineb sellest, milles tehti Woutersi kohtuotsus. Woutersi kohtuasjas vaidlustatud õigusnormid käsitlesid turukäitumist — advokaatide ning audiitorite võrgustiku moodustamist — ning neid kohaldati oma loomu poolest majanduslikule tegevusele, antud juhul advokaadi tegevusele. Käesolevas asjas vaidlusalused reeglid käsitlevad aga käitumist — dopingut —, mida ei saa võrdsustada turukäitumisega ilma spordi olemust moonutamata, ning neid kohaldatakse tegevusele, spordi harrastamisele, millel ei ole, nagu on märgitud ka eespool punktis 45, mingit seost majanduslike kaalutlustega.

66 Esimese Astme Kohus on ka arvamusel, et kohtuotsuses Wouters kasutatud analüüsimeetodile viitamise abil ei saa mingil juhul kahtluse alla seada vaidlustatud otsuses komisjoni tehtud järeldust, mille kohaselt vaidlusalustele dopinguvastastele reeglitele ei laiene EÜ artiklites 81 ja 82 sätestatud keeld, kuna see järeldus põhineb lõppkokkuvõttes kaalutlusel, et vaidlusalused dopinguvastased reeglid on puhtalt spordialase iseloomuga.

67 Nende reeglite puhtalt spordialane iseloom tähendab, et vaidlusaluseid dopinguvastaseid reegleid saavad hagejad vaidlustada spordialaste eeskirjade kohaselt ning sellise vaidluse lahendamine kuulub spordivaidlusi lahendavate organite pädevusse. Esimese Astme Kohus meenutab siinkohal, et hagejatel oli oma õiguste kaitseks võimalik edasi kaevata, kuid seda võimalust on nad kasutanud ainult osaliselt. Nad on nimelt loobunud vaidlustamast CAS-i 23. mai 2001. aasta otsust Šveitsi föderaalkohtus.

68 Eespool käsitletud kaalutlusi arvestades asub Esimese Astme Kohus seisukohale, et kolm hagejate poolt oma hagi toetuseks esitatud tühistamisväidet ei ole asjakohased. Kaks esimest väidet, millega leiti, et komisjon on teinud ilmsed hindamisvead ROK-i ettevõtjana kvalifitseerimise ning Wouters'i kohtuasjas määratletud kriteeriumide kohaldamise küsimustes, tuginevad ekslikule eeldusele, et vaidlusalustele dopinguvastastele reeglitele laieneb konkurentsiõigus. Kolmas väide, millega leiti, et komisjon on teinud ilmse hindamisvea EÜ artikli 49 kohaldamisel, tugineb ekslikule eeldusele, et nimetatud säte laieneb vaidlusalustele dopinguvastastele reeglitele. Seega tuleb need väited tagasi lükata ilma, et nende edasine uurimine oleks vajalik.

69 Järelikult tuleb hagi põhjendamatuna jätta rahuldamata; seega ei ole vaja rahuldada ka hagejate nõuet kahe teadusliku eksperdi tunnistajatena ärakuulamiseks.

Kohtukulud

70 Kodukorra artikli 87 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna kohtuotsus on tehtud hagejate kahjuks, jäetakse kohtukulud vastavalt kostja nõudele hagejate kanda. Kodukorra artikli 87 lõike 4 esimese lõigu alusel kannavad menetlusse astuvad liikmesriigid oma kohtukulud ise.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ESIMESE ASTME KOHUS (neljas koda)

otsustab:

1. **Jätta hagi rahuldamata.**

2. **Mõista komisjoni kohtukulud välja hagejatelt, kes ühtlasi kannavad ise oma kohtukulud.**

3. **Soome Vabariik kannab ise oma kohtukulud.**

Legal Tiili Vilaras

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 30. septembril 2004 Luxembourgis.

Kohtusekretär

H. Jung

Koja esimees

H. Legal